

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ *

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

1 Μαΐου 1942

“Ολες οί έορτές κι οί ξεχωριστές μέρες του χρόνου πήραν μέ τον έρχομό σου, παιδί μου, τ' άληθινό νόημά τους. Παραμονή Πρωτομαγιάς χτές, κι ένοιωσα πρώτη φορά έπιταχτικά τήν ανάγκη νά κόψω λουλούδια και νά σου φέρω. Κι όταν τό βραδάκι βγήκαμε περίπατο, ζήτησα ένα τριαντάφυλλο και σου τόδωκα. “Ολος ό κόσμος σέ κοιτούσε. Τό μεγάλο τριαντάφυλλο στό χέρι σου ζητούσε νά συναγωνιστή τά μάγουλά σου στό χρώμα.

Και σήμερα πάλι, όπως και κάθε μέρα, χόρτασες τά «λουλού» στον κήπο του Σχολείου. Τώρα πιά περπατάς ελεύθερα, κι αν δέν φοβόμουν μήν πέσης, θά σ' άμολούσα, όπως τό θέλεις, στό περιβόλι. “Ομως χτές έφαγες μιá τούμπα μέσα στα χώματα κι έσκασες στό κλάμα, μικρέ χαϊδεμένη. Τώρα τρέχεις πιά σ' όλο τό σπίτι, και τά ρυθμικά βηματάκια σου άντηχούν από κάμαρα σέ κάμαρα, μ' αντίλαλο τούς παλμούς τῆς καρδιάς μας. Τά ποδαράκια σου, όπως γίνεται μέ τά περισσότερα παιδιά σαν αρχίζουν νά περπατάνε, είναι λίγο καμπυλωτά, κι ή άνησυχία μου πάλι έγινε άφορμή νά ξανακούσω τό χιλιοειπωμένο «τρελλομένα».

Οί νέες σου λέξεις δέν καταγράφονται, γιατί λές άράδα ό,τι ακούσουν τά κοχυλάκια σου. Μά τό πιο άστειο είναι τό μπέρδεμα σ' όνομά μου. Μ' έλεγες «μαμά» κι εγώ σούμαθα νά μέ λές «μάνα». Για λίγον καιρό τά κατάφερες, μά τότε τότε ξαναθυμόσουν και τό παλιό σ... “Υστερα τάμπλεξες και τά δυό, και τώρα μέ λές—τί άστειο! —«μαμάνα»! Μ' άρέσει, γιατί είναι πρωτότυπο. Κανένα παιδάκι, σίγουρα, δέ φώναζε έτσι τῆ μητέρα του. Είναι όλοτέλα δι-

κή σου αυτή ή λέξη. Κι είναι ή γλυκύτερη πού άκουσαν τ' αυτιά μου! “Αρχισες πιά νά συγκρατῆς δυό λέξεις μαζί. “Ο γλωσσικός θησαυρός σου άποτελεῖται τό πιο πολύ από οδσιαστικά. Τά ρήματα «πάει», σαν φεύγη κανένας, και «καίει», σαν κατεβάζουμε από τῆ φωτιά τό φαί σου, νομίζω πώς δέν είναι όλοτέλα συνειδητά. Μερικά τά ξαναλές άκούοντάς τα, κι άλλα, όπως τό «πάει», εχεις αρχίσει νά νοιώθης τί ακριβώς σημαίνουν. “Εχουμε κι ένα δυό έπιρρήματα: «άπάνω», «κάτω», «εκεί». Κι αυτά τάχεις άφομοιώσει μέ τις πραγματικές έννοιές τους. “Ακόμη λές και μερικές άντωνυμίες: «τούτο» και «τάλλο». Αυτό τό «ο» στό τέλος, τί όλοστρόγγυλο πού τό λές και σουρώνεις τόσο χαριτωμένα τό σγουρό στοματάκι! Κείνο τό μπουμπουκάκι τό τριαντάφυλλο, πού κλείνει μέσα στα πέταλά του μιá φλύαρη μελισσούλα, πού ζουζουνίζει όλη τήν ώρα μέ τῆ μελένια φωνή τῆς!

31 Μαΐου 1942

Κυριακή σήμερα, των Άγιων Πάντων. Νάναι βοήθεια σου, αγόρι μου, όλοι και ξεχωρα ένας-ένας. Είναι γιορτή μεγάλη στήν ένορία μας, και καθώς χτυπούσαν άπανωτά οί καμπάνες και σὺ περνούσες μέ τό καρότσι σου, χάλασες τόν κόσμο απ' τις φωνές: «Ντίν ντάν, τό ντάν!», κι όλο μέ κοιτούσες και μούδειχνες. Πήγαμε άπόψε στή θάλασσα, όπως γίνεται σχεδόν κάθε Κυριακή. “Από τόν ίδιο δρόμο όμως σέ πήγε, πριν δέκα μέρες, ό παππούς στό «ποτάμι», και σὺ τό θυμήθηκες σήμερα. «Πού πάει;» είπες μονάχο σου, κι όταν σέ ρώτησα κι εγώ «πού πάει», μ' άπάντησες «στό ποτάμι». Τώρα λές και μικρές φρασούλες από άνάμνηση, μισονοιώθοντας τό πραγματικό νόημά τους: «Τί κάνει;» Κι όταν σέ ρωτού-

* Συνέχεια από τό προηγούμενο φύλλο.

με: «Εἶσαι καλά, Ἀντωνάκη;» μᾶς ἀποκρίνεσαι «καλιὰ... καϊτῶ»: καλά, εὐχαριστῶ. Τὴν Κατίνα τὴν εἶπες στὴν ἀρχὴ «Κακανίνα»—ἀπὸ τὰ πιὸ ἀστεία λογάκια σου—ὕστερα ὁμως τὴν ἔμαθες σὲ δυὸ μέρες: Κατίνα, ὀλοξεκάθαρα.

Ἡ ἄρθρωσή σου εἶναι περιφρημὴ κι ἡ ἀντίληψή σου ὄλο καὶ προδεύει. Δοξασμένους νᾶναι ὁ Θεός. Προχωρεῖς καλά καὶ γίνεσαι ἀγόρι χαριτωμένο. Στὸ δρόμο ὄλοι σὲ καμαρώνουν. «Ἐνα κοριτσάκι ἀπόψε, ἐφτὰ χρονῶν, σὲ πλησίασε κι εἶπε ἀθόρημτα ἀγκαλιάζοντάς σε: «Τί ὄμορφο ποῦναι!» Πῶς χαίρομαι, ἀγοράκι μου. Ἐγίνες ἡ τελευταία κι ἡ μόνη μου πιά φιλοδοξία! Θαρρῶ πῶς μαζὺ μὲ τ' ἄλλα, πού σου χρωστῶ, εἶναι καὶ τοῦτο, τὸ μεγαλύτερο: Μὲ λύτρωσες ἀπὸ κάθε ἐγωισμό. Κάνοντάς με νὰ ξεχάσω τὸ ἄτομό μου, μὲ σώζεις ἀπὸ τὸν πιὸ ἐπικίνδυνο ἀντιπάλό μου. Γιατὶ κανένας δὲν ξέρει τόσο τίς μυστικές μας χορδὲς νὰ τίς θίξη, ὅταν χρειάζεται, σὰν τὸν ἑαυτό μας τὸν ἴδιο. Ἐμένα ὁμως ἀπὸς ὁ κύριος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μ' ἐλέγξῃ πιά, γιατί δὲν ὑπάρχει παρὰ μέσα σὲ σένα. Καὶ μὲ τὴ συντροφιά σου καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴ φροντίδα σου, ἐλπίζω πῶς δὲν τοῦ δίνω αἰτία γιὰ ἔλεγχο.

Εἶναι εἴκοσι μέρες τώρα πού βάζεις τὸ ἄρθρο «τὸ» στίς σὺδέτερες λέξεις: «τὸ ντάν», «τὸ ννί», «τὸ λουλούδι». Πῶς τὰ συνδύασες, ἄγνωστο! Ξεχάσαμε καὶ κάτι σπουδαῖο. Ἐφάνηκε, τρεῖς μέρες τώρα, τὸ ὄγδοο δοντάκι! Ἐ, τώρα σὲ λίγο θ' ἀρχίσουν κι οἱ τραπεζίτες. Ἄν πέσουν στὸ καλοκαίρι, ἡ Παναγία μαζὺ σου. Τρέμω νὰ μὴ σὲ βसानίσουν κι ἐπηρέασουν τὸ στομαχάκι σου... Τὸ δεύτερο καλοκαίρι σου!... Ἄς εἶναι χωρίς περιπέτεια, Θεέ μου!, ἀνάλαφρο σὰν μπαμπάκι καὶ μυρωμένο σὰν τὰ «λουλούγια», πού τόσο λατρεύεις.

14 Ἰουνίου 1942

Ἀρχισες νὰ γκρινιάζεις, Ἀντώνη. Τί σοῦ φταίει; Ἡ ζέστη πού μπῆκε ἀπότομα, ἡ κανένας τραπεζίτης πού ἀρχίζει νὰ φουσκώνη; Ἐβγαλες, δέκα μέρες τώρα, τὸν ὄγδοο κοπιτήρα καὶ τελείωσε ἡ ὀδοντοφυΐα τοῦ πρώτου χρόνου. Τώρα θ' ἀρχίσουν οἱ

τραπεζίτες. Περαπαῖς ἀρεκτὰ καλά τώρα καὶ τὰ ποδαράκια ὄλο ἰσιώνουν. Τὴ σκάλα πού φώναζες «ἀπάνω» κι ἔπρεπε νὰ σὲ βοηθήσουμε νὰ τὴν ἀνέβης, τώρα πιάνεσαι μὲ τὰ δυὸ χεράκια στὸ σκαλοπάτι καὶ τ' ἀνεβαίνεις. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ξανακατεβαίνεις ἀνάποδα. Οἱ μαθήτριες τοῦ σχολειοῦ μου, πού τέλειωσαν δασκάλες τῆς οἰκοκυρικῆς, προσφέρθηκαν νὰ ράψουν τὴν καλοκαιρινὴ γκαριταρόμπα σου. Σοῦκοφαν τέσσερις φουφούλες, δυὸ μὲ τιράντες πού ἄφηναν γυμνὸ τὸ κορμάκι στὸ στήθος καὶ δυὸ πιὸ κλειστές. Σοῦραφαν ἀκόμη πανταλονάκια ἀπὸ ἓνα ἄσπρο λινὸ τοῦ πατέρα σου καὶ μπλουζίτσες ἀπὸ παλιὲς μεταξωτὲς δικές μου. Ἐκοψα τὴ γαλάζια σου κουνουπιέρα καὶ σοῦραφα δυὸ χαριτωμένα φορεματάκια. Εἶσαι τόσο ὠραῖο μέσ' στὰ καινούρια φορέματά σου! Σοῦκαμα ἀκόμα ἓνα νυχτικούλι μὲ δαντελένιο νομίτη, μακρὸ μακρὸ σὰν πυτζάμα. Ἡ θεία Πόπη σοῦ ἔγραψε ἓνα ἄσπρο καπέλλο ἀπὸ μιὰ παλιὰ πικεδένια μου μπλουζά, κι ἐνῶ στὴν ἀρχὴ δὲν ἠθέλες νὰ τὸ δῆς, τώρα τὸ φορᾷς εὐχαρίστως καὶ προφυλάσσεις ἀπὸ τὸν ἥλιο τὸ κεφαλάκι σου. Βλέπεις, δὲ σ' ἀγόρασα τίποτα καινούριο. Εἶναι πανάκριβα ὄλα, κι ὁ κόσμος τώρα κοιτάζει νὰ τὰ βολέψῃ ἀπ' ὅ,τι ἔχει.

Ἡ ζωὴ σου, στίς γενικὲς γραμμές, ἀκολουθᾷ πάντα τὴν ἴδια κανονικὴ τροχιά. Ξυπνᾷς στίς 6½, τρῶς στὸ περιβόλι, καὶ κατὰ τίς 8½ βγαίνεις περίπατο μὲ τὸ καρτσάκι. Στὸν κῆπο τοῦ Σχολείου ὄλοι σὲ καρτεροῦν μὲ λαχτάρα καὶ συννερίζονται ποῖος νὰ σὲ πρωτοπάρῃ στὰ χέρια. Λὲς τόσο νόστιμα τὰ λογάκια σου, πού σὲ κάνουν γούστο. Μιὰ καθηγήτρια σὲ βάζει νὰ λὲς καὶ νὰ ξαναλὲς τὸ τόσο χαριτωμένο: «Ἡ Παναγίτσα νὰ μὲ φυλάξῃ». Δὲ σοῦ μαθαίνουμε μωρουδίστικα, σοῦ λέμε τίς λέξεις σωστές, γιατί ἔχεις περιφρημὴ ἄρθρωση κι εἶναι περιττὸ τώρα πιά νὰ μαθαίνης δυὸ γλῶσσες. Λὲς «ποδήτοτο» τ' ἄτοδιλάτο, «παπούνα» τὴν παπαρούνα, μὰ ἄλλες λέξεις πάλι τίς λὲς ὀλόιδιες: «μανούλα», «παπουῖτσι», «φυτζάνι», «φύλλα». Περίεργο πῶς μαθαίνεις καὶ τοποθετεῖς ὅπου πρέπει τὰ ρήματα.

(Συνεχίζεται)